

УДК 159.9:811.111

Світлана ПІЛІШЕК,
кандидат психологічних наук,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ “СПІЛКУВАННЯ” І “КОМУНІКАЦІЯ” У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються феномени “спілкування” та “комунікація” через призму педагогічної психології та за допомогою методу порівняння робиться аналіз сутності понять з позицій різних гуманітарних наук; зазначаються спільні і відмінні риси понять “спілкування” і “комунікація” з позиції діяльнісного підходу під час навчальної діяльності; дається характеристика різновидам спілкування і комунікації; зазначаються переваги та недоліки процесів спілкування і комунікації у суб’єкт-суб’єктних та суб’єкт-об’єктних моделях взаємодії учасників процесу навчання.

Ключові слова: спілкування, комунікація, навчальне спілкування, іншомовна комунікація, професійне спілкування, професійна комунікація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний стан розвитку теорії спілкування залишає за собою низку наукових дискусій щодо сутності явища спілкування. Існування великої кількості різновидів діяльної взаємодії передбачає виникнення проблеми існування і співвідношення низки понять, які використовують у своїх дослідженнях науковці різних напрямів. Широке використання понять “спілкування” і “комунікація” не є виключенням і не сприяє більш чіткому розумінню сутності цих явищ. Часто науковці використовують

дані поняття як синоніми, і це викликає певне непорозуміння. Знання спільних рис і відмінностей між поняттями “спілкування” і “комунікація” є необхідним для повноцінного розуміння сутності і формування комунікативної діяльності. Професійна діяльність може вимагати від людини вміння діяти як у ролі “суб’єкта”, так і ролі “об’єкта” діяльності, бути пасивним отримувачем інформації і повноцінним партнером у спілкуванні. Як спілкування, так і комунікація виступають елементами єдиної комунікативної діяльності, яка має безпосередній вплив на ефективність професійної діяльності. Знання спільних рис, відмінностей, різновидів явищ спілкування і комунікації дозволять глибше розуміти сутність досліджень та отримувати якісні наукові результати. Знання особливостей процесів спілкування і комунікації можуть допомогти створити належні умови та сприятливий психологічний клімат для набуття студентами необхідних знань і навичок з іноземної мови для подальшої професійної діяльності. Зазначене формує актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Аналіз наукової літератури різних напрямів показав, що питання спілкування і комунікації не є новим як для психологічної науки, так і для інших гуманітарних наук. Серед досліджень, які висвітлюють особливості окремо спілкування, спілкування і комунікації, професійного спілкування, навчального спілкування, доробки таких науковців, як Ф. Бациевич, О. Волобуєва, М. Каган, В. Кан-Калік, О. Леонтъев, Б. Ломов, С. Максименко, К. Олександренко, Т. Щербан та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Феномени “спілкування” та “комунікація” часто вживаються у гуманітарних науках для позначення процесів взаємодії. Зарубіжні науковці частіше звертаються до терміна “communication” (від англ. “комунікація, зв’язок, засіб спілкування”), який у вітчизняній науці розглядається і як “комунікація”, і як “спілкування”. Серед доробків як вітчизняних, так і зарубіжних науковців можна зустріти різні тлумачення цих феноменів: одні бачать у них абсолютно різне наповнення; інші – розглядають як поняття, які є дуже близькими за змістом, проте не ототожнюють їх.

У цілому не існує єдиного формулювання визначень, але з огляду на те, що теорія спілкування сьогодні перебуває на етапі свого становлення, ми зробимо спробу розвести ці два поняття у контексті педагогічної психології.

Довідникова література з філософії, соціології, педагогіки та психології визначає спілкування як взаємодію людей, під час якої відбувається обмін пізнавальною інформацією, емоціями, досвідом, знаннями, уміннями, навичками, результатами діяльності (наприклад, текстами чи цінностями культури). Зокрема психологічний словник містить інформацію, що спілкування – це “діяльність, специфічна форма взаємодії між людьми, як необхідна умова життєдіяльності, засіб передавання культури і суспільного досвіду, спосіб розкриття суб’єктивного світу, засіб впливу і т. ін.” [8]. Ф. С. Бацевич у словнику термінів міжкультурної комунікації зазначає, що “найважливішим засобом спілкування є ідіоетнічна мова” [3]. Діяльнісний підхід до визначення спілкування визначає його як спільну діяльність людей, в основі якої лежить взаємодія між суб’єктами (“суб’єкт” – “суб’єкт”); при цьому суб’єкти спілкування розглядають один одного як ціль, а не як засіб. На думку М. С. Кагана, спілкування має практичний, матеріальний, духовний, інформаційний і практично-науковий характер [5]. Під час спілкування відправник очікує, що одержувач опрацює інформацію і стане його партнером у спільній діяльності, яка спрямована на отримання нового продукту. Отже, можемо сказати, що у спілкуванні немає відправників і одержувачів інформації, а є співрозмовники, які мають рівні права, знаходяться на однакових рівнях спілкування, є активними рівноправними партнерами, яких об’єднує ідея [4]. Більше того, потік інформації під час спілкування збільшується в обсязі, збагачується, розширюється завдяки активності партнерів спілкування, а тому спілкування розглядається як діалог [5, с. 147].

Аналіз філософської літератури показав, що поняття комунікації є у широкому сенсі терміном, що окреслює людську взаємодію у світі і означає те саме спілкування [9]. З погляду міжкультурної комунікації, феномен комунікації являє собою “смісловий та ідейно-змістовий аспекти соціальної взаємодії, спілкування, ... часто неусвідомлюваний процес обміну

знаками, ... процес спілкування за допомогою мовних і/або паралінгвальних і невербальних засобів з метою передачі інформації” [2]. Психологічні і педагогічні джерела довідникової літератури прирівнюють комунікацію до спілкування і водночас висвітлюють її як акт спілкування. М. С. Каган тлумачить комунікацію лише як інформаційний процес передачі певної інформації і зазначає, що “комунікація є інформаційним зв’язком суб’єкта з тим чи іншим об’єктом (людиною, машиною, твариною)” [5, с. 145]. Як видно, взаємодія відбувається за схемою “суб’єкт” – “об’єкт” і відправник повідомлення сприймає одержувача не обов’язково як щось неживе або неістоту. Під час комунікації потік інформації спрямований в один бік і відправник має за ціль точність засвоєння одержувачем відправленої інформації, і, на думку Ф. С. Бацевича, комунікація пов’язана лише з інформаційним зв’язком [2, с. 27]. Організація комунікації передбачає регуляцію і координацію спільних зусиль, спільної діяльності, які втілюються завдяки застосуванню як вербальних, так і невербальних засобів взаємодії.

З огляду на викладене вище ми можемо зазначити таке. Спілкування поєднує у собі комунікативні, інтерактивні та перцептивні функції та є міжособистісним, емотивним і вільним. У спілкуванні інформація обертається між рівноправними партнерами, і обсяг її збільшується, збагачується, набуває нових відтінків, елементів, контекстів. З іншого боку, комунікація і усі її процеси тісно пов’язані із знаковими системами (алфавіт, умовні позначення і т. ін.), і цей факт уможлиблює зв’язок на відстані, якщо безпосередній зв’язок є неможливим. Комунікація – це одnobічний процес, який характеризується своєю монологічністю; через застосування знакових систем під час передачі інформації лише в один бік можна говорити про втрату чи зменшення інформації під час її передачі. Комунікації притаманні інституційність, регулятивність та регламентованість.

Учасники спілкування розраховують на те, що кожне повідомлення буде інтерпретоване партнером по спілкуванню і повернене ним у збагаченому, збільшеному, інтерпретованому вигляді для подальшого опрацювання і збагачення іншим учасником (учасниками) спілкування. Неможливим є прирівняти спілкування до процесу простої передачі чи обміну інформацією, оскільки під час спілкування утворюєть-

ся нове знання, спільне для тих, хто є учасниками спілкування, для їхньої подальшої діяльності. У спілкуванні обмін думками перетворюється на діалог.

Комунікація становить односпрямований процес, в якому повідомлення може не мати конкретного адресата; інформація може бути призначена, наприклад, будь-якій окремій людині чи групі людей. Але на відміну від спілкування, якість та обсяг інформації може змінюватися лише для об'єкта комунікації; для відправника нічого не змінюється. Під час комунікації суб'єкт виконує технічну роль передачі повідомлення об'єкту, виконуючи при цьому відповідну до обставин комунікації роль.

Ми розглядаємо зміст понять “спілкування” і “комунікація” як два окремих та різних за наповненням явища, оскільки набуття нових знань і навичок під час навчального процесу відбувається саме через спілкування. Виокремлення поняття комунікації від поняття спілкування є, на нашу думку, необхідним через інтерес до дослідження статусів викладача та студентів як “суб'єкт”/“об'єкт” спілкування/комунікації під час навчального заняття з іноземної мови з позиції педагогічної психології.

У цілому психологічні та педагогічні дослідження феномену спілкування і комунікації зумовлені як результатами зміни розвитку логіки психології та подальшої зміни фундаментальних принципів і концепції, а також теоретичними дослідженнями в інших галузях гуманітарних наук, так і викликами, продиктованими практичною діяльністю, сучасними запитами до модернізації системи освіти, які разом вимагають від педагогічної психології надання допомоги у процесі перебудови навчальної моделі підготовки фахівців до діяльності в нових соціально-економічних та соціально-психологічних умовах.

Якщо деталізувати процеси спілкування і комунікації під час практичних занять з іноземної мови, то ми матимемо змогу побачити, як функціонують різні форми, види, типи, способи спілкування і комунікації. Серед них можна виокремити як вербальне, так і невербальне спілкування, реальне і навчальне спілкування, професійну комунікацію викладача, педагогічне спілкування і ще безліч інших

видів і типів. Навчальний процес – це складне явище, під час якого навіть просте спілкування зі студентами є багатоплановою діяльністю і просто надзвичайним мистецтвом. Тут важливо усе: хто що сказав; хто кому сказав; чи очікував той, хто висловлювався, на певну реакцію і відповідь; як саме хтось щось сказав [11]. Під час навіть ідеально спланованого практичного заняття з іноземної мови можуть мінятися місцями етапи, змінюватися запланований темп заняття, студенти можуть бути або занадто активними, або занадто пасивними, працювати з використанням різних стилів навчання – при цьому якість самого заняття може в цілому і не втрачатися. Такі зміни є можливими, але не обов'язковими. Вони можуть бути, наприклад, через стиль педагогічного спілкування викладача, індивідуально-психологічні особливості як студентів, так і викладача, навіть просто настроїв учасників навчального процесу у певний день у певному місці, оскільки ми не повинні забувати про те, що учасники навчального процесу є передусім звичайними людьми, а не запрограмованими машинами. Усі ці тонкощі утворюють загальну картину як окремого заняття, так і цілого курсу, можуть чинити певний вплив на якість навчального процесу, мотивацію студентів і подальшу якість професійної іншомовної комунікації майбутніх фахівців. Успішним рішенням виходу зі схожих ситуацій для викладача є усвідомити ключові особливості процесів спілкування і комунікації, які існують під час практичного заняття з іноземної мови.

У межах даної статті ми розглянемо такі явища, як педагогічне спілкування, педагогічна комунікація, навчальне спілкування, професійне спілкування, професійна комунікація, професійна іншомовна комунікація; автор також зробить спробу дати роз'яснення та визначення цим явищам з позиції педагогічної психології.

Безліч психологічних праць присвячені аналізу категорії спілкування і визначенню змісту та функцій спілкування у навчальному процесі, а саме як у процесі міжособистісних відносин суб'єктів навчання, у процесі спільної діяльності, у контексті дослідження діалогічного спілкування [6; 7]. Дослідники по-різному визначають спілкування взагалі, і комунікацію зокрема, у процесі становлення і роз-

витку особистості. Спілкування наповнюється специфічним змістом у контексті педагогічної і навчальної діяльності.

У педагогічній діяльності спілкування виступає інструментом вирішення навчальних завдань, забезпечує соціально-психологічний бік педагогічного процесу, виступає засобом організації відносин між студентом і викладачем. Ініціатором спілкування як навчального процесу виступає викладач; його спілкування зі студентами спрямоване на створення сприятливого психологічного клімату для засвоєння умінь та навичок у системах “суб’єкт” – “об’єкт” (“викладач” – “студент”) та “суб’єкт” – “суб’єкт” (“студент” – “студент”). Такі моделі виконують низку функцій, серед яких передусім обмін інформацією між викладачем і студентами або студентами між собою, міжособистісне пізнання, організація спільної діяльності на створення спільного результату.

У процесі своєї педагогічної діяльності викладач є як джерелом інформації для студентів, організатором навчальної діяльності, так і тим, хто пізнає інших – студентів. Спілкування є таким видом діяльності, що ставить цілі і впливає на зміну змісту інформації, якою обмінюються учасники спілкування. Викладач як учасник спілкування має подвійну роль як суб’єкта, так і об’єкта спілкування, оскільки він одночасно впливає на студента (як “суб’єкт”) і сприймає у своїй свідомості його ідеї, судження, почуття (як “об’єкт”). Структурною одиницею аналізу педагогічного спілкування вважають комунікативний акт у формі діалогу, у межах якого відбувається обмін інформацією між студентами і викладачем. Педагогічне спілкування допомагає викладачу іноземної мови організувати цілісну діяльність і взаємодію студентів як під час практичного заняття, так і поза ним. Отже, педагогічне спілкування є формою професійного спілкування викладача і студентів, під час якого вирішуються навчальні завдання, досягаються навчальні цілі, з’являються результати спільної діяльності.

Беручи до уваги, що комунікація є одностороннім процесом передачі інформації від “суб’єкта” до “об’єкта” і по суті монологічним мовленням, то ми можемо говорити про педагогічну комунікацію як різновид професійної комунікації і, так би мовити, компонент педагогічного спілкування. Діяльнісний підхід до визначення спілкування

передбачає вплив дій одного суб'єкта на іншого. Спілкування розглядається як один із видів людської діяльності, яку М. С. Каган визначає як активність суб'єкта (викладача), спрямовану на об'єкти (студентів) або на інші суб'єкти (студентів) [5]. Оскільки педагогічне спілкування як різновид спілкування передбачає утворення продукту спільної навчальної діяльності через взаємодію викладача і студентів та обмін інформацією за моделлю “суб'єкт” – “суб'єкт”, то під педагогічною комунікацією можна розуміти такий вид педагогічної діяльності, коли викладач (“суб'єкт”) передає певний обсяг інформації студентам (наприклад, інструкцію до виконання завдання, пояснення нового матеріалу, роз'яснення до виконання проекту, роз'яснення ролі для ділової гри і т. ін.) і основним його завданням є підвищити рівень засвоєності інформації студентами (“об'єктами”). Отже, спираючись на визначення поняття комунікації М. С. Каганом, можемо припустити, що педагогічна комунікація – це різновид педагогічної діяльності, основною функцією якої є вплив викладача на студента як на об'єкт власної активності за допомогою передачі знань, відомостей, уявлень [5].

Роль і місце категорії спілкування розуміються різними ученими по-різному. До того ж, як зазначалося вище, поняття “спілкування” набуває специфічного змісту у контексті навчальної діяльності. Діяльність передбачає вираження ставлення людини до інших, однак відносини між учасниками навчального процесу у навчальному спілкуванні не розкриваються повною мірою. Навчальне спілкування як один із нових напрямів дослідження у педагогічній психології розкриває модель спілкування “суб'єкт” – “суб'єкт” (викладач-студент), але за обставин, якщо один із учасників спілкування володіє значно нижчим обсягом знань, умінь та навичок.

Дослідження навчального спілкування ґрунтуються на вивченні особливих взаємин між людьми. Навчальне спілкування – це двобічний процес, під час якого відбувається не лише передача студентові інформації викладачем, але і розвивається прагнення і вміння студента самостійно працювати і набувати нових знань, навичок і досвіду. Взаємодія між студентом і викладачем під час навчального спілкування характеризується активним взаємним зв'язком, який збагачує кожного з учасників цього процесу.

З урахуванням зазначеного вище психологічні особливості навчального спілкування виражаються у тому факті, що цей різновид спілкування у навчальному процесі відбувається за моделлю “суб’єкт” – “суб’єкт” і навчальним завданням для нього є джерело спілкування. Завдання активізує розумову активність у рамках спілкування викладача і студентів, під час якої студенти не лише засвоюють знання через отримане від викладача повідомлення, але і стає здатним перетворити знання на конструктивні схеми власних навчальних дій [1].

Навчальне спілкування під час практичного заняття з іноземної мови спрямоване на формування професійного бачення світу засобами іноземної мови, яке становить систему відносин майбутнього фахівця з об’єктами як світу в цілому, так і світу професійної діяльності. За умов як суб’єкт-об’єктної, так і суб’єкт-суб’єктної моделі навчального спілкування під час практичного заняття з іноземної мови навчальні ситуації з розвитку ділових комунікативних навичок перетворюються на реальні професійні ситуації спілкування. Отже, така навчальна діяльність є основою для подальшого розвитку професійного іншомовного спілкування чи комунікації майбутнього фахівця не лише з об’єктами, але і з колегами.

Доречним буде згадати тут про професійне спілкування. Психологічні дослідження професійного спілкування в групі або організації зосереджені на комунікативному боці спілкування, а саме на передачі інформації. У межах даної статті ми будемо характеризувати професійне спілкування майбутніх фахівців як міжкультурну професійну комунікацію засобами іноземної мови та як професійне спілкування викладача зі студентами в процесі навчання. Під час практичних занять з іноземної мови професійного спрямування завдяки використанню сучасних технологій навчання студенти мають можливість зануритися в реальні робочі ситуації і сповна реалізувати себе у професійному спілкуванні. Набуття навичок професійного іншомовного спілкування відбувається через тренування основних навичок бізнес-комунікації (телефонна розмова, презентація, переговори і т. ін.). Отримавши інструкції від викладача (як “об’єкти” від “суб’єкта”), сту-

денти починають рольову гру із розв'язання комунікативного завдання і взаємодіють між собою як “суб’єкти” (якщо за умовою рольової гри кожен має рівні права) або як “суб’єкт” і “об’єкт” (якщо за умовою рольової гри хтось один має більше прав чи є підлеглим). Такий вид рольових ігор дозволяє сформувати психологічну готовність до майбутньої професійної діяльності не лише засобами іноземної мови, але і в цілому, оскільки під час виконання таких завдань актуалізуються набуті впродовж навчання професійні знання, комунікативні навички, знання міжкультурного спілкування, міжособистісної взаємодії.

Педагогічне спілкування є одним із різновидів професійного спілкування. О. Леонтьєв, С. Максименко, В. Семиченко та низка інших дослідників у галузі загальної психології та педагогічної психології відносять педагогічну діяльність до такого виду діяльності, в якому провідним є процес спілкування, оскільки професійна діяльність викладача реалізує в собі функції через педагогічне спілкування. Говорячи про професійне педагогічне спілкування, слід зазначити, що воно відіграє велику роль у підвищенні професіоналізму, удосконаленні викладачем навчальної діяльності студентів, установленні успішних міжособистісних відносин між викладачем і студентами, активізації навчальної діяльності студентів у цілому. Варто зазначити, що активність студентів може стимулюватися за рахунок застосування моделі спілкування “суб’єкт” – “суб’єкт”; за цих умов у студента формується готовність до сприймання аргументів співрозмовника та подальшої взаємодії. Діалогічне спілкування як тип професійного педагогічного спілкування є ефективним способом активізації навчальної діяльності студентів.

Спілкування є багатоскладовим процесом психічної, інтелектуальної та мовленнєвої діяльності людини задля встановлення контактів з іншими людьми, а комунікація – це сукупність вербальних та невербальних дій, що забезпечують обмін інформацією. Спілкування як процес комунікації поєднує в собі комунікативні, інтерактивні та перцептивні функції. Навички професійної комунікації за фахом, яких набувають студенти як майбутні фахівці у різних сферах професійної діяльності, та навички професійної іншомовної комунікації за фахом відрізняються тим, що іншомовна комунікація передбачає володіння не

лише професійними знаннями, але і знаннями іноземної мови та культури, особливостями та правилами міжкультурної взаємодії, соціальними навичками. Ефективність професійної іншомовної комунікації визначається правильністю застосування засобів комунікації (знань, умінь, соціокультурних навичок), рівнем знання іноземної мови в цілому, володінням навичками бізнескомунікації іноземною мовою (формулювання запитань, уміння погодитися, дати негативну відповідь, уміння долати комунікативні бар'єри, зумовлені відмінністю культур і т. ін.).

Висновки. Спілкування, так само як і комунікація, є сумісною діяльністю людей. Відмінним між ними є лише спосіб взаємодії між ними. Спілкування – це двоспрямований єдиний діалог, який призводить до збагачення інформації, створення спільного продукту спілкування, а комунікація – це обмін монологіями. У науковій літературі частіше зустрічається термін спілкування, але це не зменшує ролі явища комунікації під час професійної діяльності. Багато науковців вважають ці два явища взаємозамінними, а інші розглядають комунікацію як різновид спілкування.

Спілкування – це притаманна кожній людині потреба пізнавати світ, розвиватися інтелектуально й емоційно, жити повноправним життям у будь-яких соціокультурних умовах. Потреба у спілкуванні виникає, якщо є запитання, на яке людина не має відповіді. Розвиток навичок діалогічного спілкування є запорукою розвитку професійного мислення, мовлення, збільшення лексичного запасу професійного спрямування. Через спілкування людина будує стосунки з іншими людьми, обмінюється з ними думками, ідеями, досвідом, емоціями, почуттями.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі є детальне вивчення механізмів зміни ролей “суб’єкт” та “об’єкт” між викладачем і студентами під час занять з іноземної мови та їх психологічних особливостей.

Список використаної літератури

1. Андреева Г. М. Социальная психология / Андреева Г. М. – М. : Московский университет, 1980. – 416 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Бацевич Ф. С. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2004. – 344 с.

3. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Бацевич Ф. С. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnnyk>
4. Буюва Л. П. Человек: деятельность и общение / Л. П. Буюва. – М. : Мысль, 1978. – 215 с.
5. Каган М. С. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений / М. С. Каган. – М. : Политиздат, 1988. – 319 с.
6. Леонтьев А. А. Педагогическое общение / А. А. Леонтьев. – М. : Знание, 1979. – 48 с.
7. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов. – М. : Наука, 1984. – 443 с.
8. Психологический словарь [ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мерещакова]. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Педагогика-Пресс, 1999. – 440 с.
9. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
10. Щербан Т. Д. Психологія навчального спілкування : монографія / Т. Д. Щербан. – К. : Міленіум, 2004. – 346 с.
11. Lasswell H. (1964). The structure and function of communication in society. In W. Schramm (Ed.), Mass communications. Urbana, IL: University of Illinois Press.

Рецензент – доктор психологічних наук, доцент Олександренко К. В.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2016

Пилишек С. А. Соотношение понятий “общение” и “коммуникация” в контексте психологии учебной деятельности

В статье рассматриваются феномены “общение” и “коммуникация” через призму педагогической психологии и при помощи метода сравнения делается анализ содержания понятий с позиции различных гуманитарных наук; определяются общие и отличительные черты понятий “общение” и “коммуникация” с позиции деятельностного подхода к процессу учебной деятельности; дается характеристика различным видам общения и коммуникации, определяются преимущества и недостатки процессов общения и коммуникации в субъект-субъектных и субъект-объектных моделях взаимодействия участников учебного процесса.

Ключевые слова: *общение, коммуникация, учебное общение, иноязычная коммуникация, профессиональное общение, профессиональная коммуникация.*

Pilishek S. O. The interrelation of the concepts “intercourse” and “communication” in the context of psychology of learning activity

The article deals with the issue of clearing the confusion in understanding the meaning of two frequently used concepts – “intercourse” and “communication”. Being widely used by various humanitarian sciences in different contexts together with the fact of presence of the term “communication” only in the works of foreign scientists the need to come up with clear definitions of both terms makes up topic for meaningful scholarly controversy. Thus, the article contains deep analysis that is an attempt to find out the common features and differences between the concepts “intercourse” and “communication” from the point of view of philosophy, sociology, pedagogy, philology and psychology.

The author gives detailed descriptions of both “intercourse” and “communication” and outlines the meaning of these concepts in the field of language learning process. A lot of attention is devoted to the variety of roles that participants of the acts of intercourse and communication might take. It is mentioned that the process of intercourse is generally characterized by equality of the roles of the participants who are connected with each other by their common activity. The participants exchange information, enrich it, and actually take part in a dialogue. The activity approach to the concept of intercourse defines it as interaction between people who follow the model of “subject” – “subject” interaction. Intercourse combines in itself communicative, interactive and perceptive functions and is interpersonal, emotive and free.

On the other hand, the author mentions that the concept of communication is viewed as a mono-directed process and the sender of information is interested in actually sending the message and does not really care about the feedback. Communication is defined as a monologue that should not always be verbal, but also performed with the help of various

sigh systems. It can be characterized as instituted, regulated and restricted and the type of interaction that follows the model “subject” – “object”.

By keeping in mind mentioned above definitions of the concepts “intercourse” and “communication” the author looks into the meanings of such phenomena as pedagogical intercourse, pedagogical communication, learning intercourse, professional intercourse, professional communication, and professional communication by the means of foreign language. The article contains explanations how the change of roles (“subject” / “object”) positively influence the quality of the outcomes of learning activity in the English language class.

Keywords: *intercourse, communication, learning intercourse, foreign language communication, professional intercourse, professional communication.*